

22.

Katalog:

- zgradba epske pesnitve (3 deli)
- Črtomirova usoda (smisel usode)
- pomen pokristjanjevanja Slovencev
- lirske, epske in dramske prvine
- elementi epa (junaška epika) v Uvodu
- tercina

Berilo 1, str. 44

FRANCE PREŠEREN: KRST PRI SAVICI /povest v verzih /

Zgradba epske pesnitve:

Pesnitev ima dva dela, Uvod in Krst, na začetku pa še posvetilni sonet Matiji Čopu.

- **POSVETILNI DEL:** V njem Prešeren pojasnjuje nastanek Krsta pri Savici z dvema dejstvoma, to sta smrt Matije Čopa in Julijina zavrnitev. V tem delu se poslavlja od dragega prijatelja in mu posveča pesem, o kateri sta se prej veliko pogovarjala. To je avtorjev predgovor, ki bi imel, če bi bil ločen od glavne pesnitve, skromno sporočilno vlogo.
- **UVOD:** Epski Uvod strnjeno podaja vojaški dogodek, poslednji boj med peščico poganskih Slovencev, ki jih vodi pogumni Črtomir in premočno Valjhunovo vojsko, ki bi z zmago nad svojimi rojaki izborila popolno zmago krščanstva nad Slovenci. Tako se v nočni bitki na Ajdovskem gradu, kamor se je zatekel Črtomir s svojimi možmi, tudi zgodi. Kot po čudežu je ostal živ edino Črtomir.
- **KRST:** Krst prenaša zunanji boj v junakovo notranjost. Upesnjuje Črtomirovo osebno dramo, zato je osnovni ton lirski, deloma celo dramski. Nastop Bogomile, junakove izvoljenke, ki se je v času Črtomirovega vojskovanja pokristjanila, postavi njegovo življenje pred težko odločitev, ki se izteče v trpen, resigniran pristanek na zgodovinsko in socialno stvarnost. Črtomir gre v Oglej, da bi postal duhovnik, Bogomila pa v samostan, srečna v veri, da ju čaka posmrtno življenje.

Črtimirova usoda (smisel usode):

Črtomirova odločitev za krst ni verska spreobrnitev v pravem pomenu. Je samo resigniran pristanek na edini možno rešitev v spremenjeni zgodovinski danosti. Misel na svobodo in srečno ljubezen mu je skrajno zožena. Edini možni izhod je pomagati ljudstvu (duhovniška služba).

Pomen pokristjanjevanja Slovencev:

Snov, pokristjanjevanje Slovencev v 8. stol., je Prešeren dobil pri Valvasorju, pa tudi v Linhartovi zgodovini. Mnoge evropske države so v tistem času sprejele krščansko vero, ki je bila bolj humana od prejšnjih poganskih. Slovencem je krščanska kultura pomagala pri preživetju, bila je temelj kulturnega razvoja in nujnost zgodovine.

Lirske, epske in dramske prvine:

Epski uvod (ljubezen do domovine, svobode) je edini primer epskega junaškega besedila. Krst (romantična ljubezen, življenjski obup, spoznavanje neizbežne usode, resignacija). Ta del je epsko-lirski, včasih celo dramski, saj je deloma napisan v dialoški obliki.

Elementi epa (junaška epika) v uvodu:

- je pesnitev velikega obsega
- zgodovinski ep
- zajema snov iz verstva, zgodovine
- junaki so postavljeni v pomembno zgodovinsko dogajanje
- njihova usoda je povezana z usodo skupnosti
- junaki se bojujejo s sovražnimi silami
- bojujejo se za vrednote

Različnost med Uvodom in Krstom je poudarjena z različno kitično obliko. Uvod je spesnjen v tercinah (primernejše za hitro pripoved).

Tercina: trivrstična kitica iz enajstercev (veržna rima aba)

Primer: Valjhun, sin Kajtimara, boj krvavi (laški enajsterec).

Krst je spesnjen v stancah:

Stanca: kitična oblika, sestavljena iz osmih verzov, običajno enajstercev, ki se vežejo s prestopno in sklepno zaporedno rimo (abababcc).